

НАЦИОНАЛЕН АКАДЕМИЧЕН ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ"

ЗАСЕДАНИЕ НА ДИРЕКЦИОННИЯ СЪВЕТ

София, 11 май 1978 година

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

ДНЕВЕН РЕД	3 стр.
ПРИСЪСТЕВУВАЩИ	4
ОТКРИВАНЕ	
предс. Дико Фучеджиев	4
ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГАСТРОЛА В МОСКВА /приложение/	
Антония Каракостова	5
ИЗКАЗВАНИЯ	
Филип Филипов	5
Николай Николаев	5
Банчо Банов	6
Александър Панков	6
предс. Дико Фучеджиев	6
Втора точка	
Александра Маринова	7
Александър Панков	10
Сава Хашимов	10
Виолета Гиндева	11
Филип Филипов	11
Кръстьо Мирски	13
предс. Дико Фучеджиев	14
Трета точка	
Антония Каракостова	14
Александра Маринова	15
ЗАКРИВАНЕ	
предс. Дико Фучеджиев	16

НАЦИОНАЛЕН АКАДЕМИЧЕН ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ"

ЗАСЕДАНИЕ НА ДИРЕКЦИОННИЯ СЪВЕТ

Стенографски протокол

София, 11 май 1978 година

/Открито в 13,10 часа/

- о -

Д Н Е В Е Н Р Е Д

1. Информация за гастрол в Москва от Антония Каракостова.
2. Приемане на програмата за месец юни и план за турнето на театърът.
3. Разни.

- о -

ПРИСЪСТВУВАТ:

Дико Фучеджиев - председател

Филип Филипов

Антония Каракостова

Кирил Неделчев

Георги Бакърджиев

Владимир Карамихов

Александър Панков

Банчо Банов

Николай Николаев

Сава Хашъмов

Кръстьо Мирски

Александра Маринова

Енчо Халачев

Виолета Гиндева

Николина Лекова

ОТСЪСТВУВАТ:

Александър Григоров

Любомир Кабакчиев

- 0 -

О Т К Р И В А Н Е

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Откривам заседанието на дирекционния съвет.

Дневен ред:

1. Информация за гастрол в Москва, която ще изнесе пр.

Антония Каракостова.

2. Приемане на програмата за месец юни и плана за турнето на театъра.

Има ли други предложения?

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА: Предлагам да има и точка Разни.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Добре, трета точка Разни.

По първа точка има думата др. Антония Каракостова.

ТОЧКА ПЪРВА

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГАСТРОЛА В МОСКВА

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА: /Прочита информация/

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Кой иска думата, другари? Някой иска ли нещо да каже? Да противоречи?

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Трябва да похвалим Антония, че е написала хубава информация, че много старателно я е написала. Аз съвсем искрено и сериозно го казвам това – че това ще остане, когато нас няма да ни има тука на тази земя, в архивите на театъра и хората до голяма степен ще имат една представа за тревогите, за мъките и за радостите на тези творци, които са били тука. Така трябва да се постъпва, трябва да се съхраняват тези неща.

Използвам този случай, за да кажа, че ние имаме една безобразна ръководителка на нашия музей, която 27 или 30 години нищо не е направила в театъра, ама абсолютно нищо! И която ~~не~~ с пенсионира без да направи абсолютно нищо! И да не се дава на нея това нещо, защото ще се загуби. /Веселост/

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ: Споделям това, което каза проф. Филип и бих искал да напомним, че за бъдещите турнета би трябвало да не занемаряваме тази традиция, която Васко Стойчев години наред

упорито поддържахме с ~~книж~~камерата ~~на театъра~~ да фиксира тези събития, които няма да останат само на хартия, както в този случай. Ние даже нямаме и фотограф, който да заснима най-добрите неща по време на спектаклите и турнетата.

Струва ми се, че винаги в рекламата, както имаше пропуски и в това турне, трябва да се оправят тези неща в следващите турнета.

БАЧО БАНОВ: Аз предлагам във връзка с хубавия доклад на др. Каракостова в някои от следващите заседания на художествения съвет да обсъдим изобщо проблема за пропагандно-рекламната работа в театъра. Оказа се, че други театри с по-голяма ~~театрална~~ ~~опит~~ от нас имат книги за своя театър, които те дават при такива ходения - неща, които и ние също можем да свършим. Мисля, че това заслужава едно общо обсъждане.

НИКОЛИНА ЛЕКСВА: И аз подкрепям това.

АЛЕКСАНДЪР ПАНКОВ: Аз искам да изтъкна, другарю директор, голямата любов и голямата помощ, която техническият състав на МХАТ оказва на нашия театър, за разлика от други гастроли, които сме имали. Тука се включи целият техен технически колектив, с всички техници и работници, въпреки че нашата заявка беше много скромна. Те не я взеха под внимание и дадоха на нашо разположение целия си състав. И благодарение на това, въпреки че ние бяхме с един малък технически състав, можахме без грешка да проведем спектаклите на едно високо техническо ниво.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Друг някой иска ли да каже още нещо?

Да приключваме.

Благодаря на Антония Каракостова за тази подробна информация, която казах, че ще се приложи към протокола.

В заключение искам да кажа, че като сумирам причините

за успеха на този гастрол, който е очевиден, на първо място смятам, че беше добре избран репертоарът с тези три постановки и имаме един много добър старт с "Дипломати", който допадна на съветската публика. Това имаше значение.

На второ място, високото ниво на трите постановки, което беше отбелязано и от публиката.

На трето място, една благоприятна атмосфера също така трябва да се има пред вид, свързана с фестивала на българската драматургия в Съветския съюз и със заключителната десетдневка. Нашият гастрол беше един емоционален връх и завършек на този фестивал.

На четвърто място да отбележим голямата сърдечност, с която ни посрещна и Министерството на културата, и нашите домакини от МХАТ. Министерството, и домакините ни направиха всичко възможно да се чувствуваме добре и да си свършим работата добре.

Така че нашата благодарност беше изказана към тях. Днес излезе страница във вестник Работническо дело във връзка с нашето гостуване в Москва, където също е отбелязано това нещо.

Приключваме с първа точка.

По втора точка от дневния ред др. Сашка Маринова има думата. ако иска да каже нещо за програмата.

ВТОРА ТОЧКА

ПРИЕМАНЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА МЕСЕЦ ЮНИ

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: Аз тука дадох на няколко другари напечатаните материали.

Програмите са две: едната е за един месец до 25-и включително, другата е от 26 до 9 юли. Разделила съм ги така, за да бъде по-прегледно, да се види какво ще се играе в провинцията,

какво ще се играе на наша сцена и на камерна сцена.

По първата програма за месец юни има само две особености. Това са двете премиери – на камерна сцена и на голяма сцена.

Премиерата на "Всичко е свършено" е предвидена на 7 юни на първия състав и върви с "Големанов". На голяма сцена съм сложила "Големанов". На 9 юни е на втория състав. Върви с пиесата "Лес". ~~палм~~

За третия спектакъл на "Всичко е свършено", който е сложен на 18-и с "Унижените и оскърбените", има една особеност – че трябва всъщност третият спектакъл или първият спектакъл, вторият спектакъл на втория състав да бъде смесен. Трябва да играе първият състав плюс един от втория състав.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Добре.

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: Не знам дали режисьорът ще се съгласи още на второто представление след премиерата да се смесят съставите.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: На второто след премиерата?

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: Второто на първия състав.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Трябва да се говори с него.

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: Аз съм го сложила, но може би ще падне, ако той не е съгласен.

САВА ХАШЪМОВ: След това вече върви със "Сенки".

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: Да, премиерата на "Сенки" е на 21-предпремиерно – 20-и, 21-и и вече със "Сенки" нормално върви без никакви проблеми.

Това е за първата програма.

Втората е по-сложна. Първо имаме турне и предложението е да се гостува засега в четири градове: Силистра, Толбухин, Шумен и Търговище с ~~Илюзия~~ "Лес" и "Клопка". Това са две пиеси които дават възможност да се играе в нашия театър. Мога да

съобща кои са пиесите, които можем да играем тука. Те са отбелязани. Това са:

"Домът на Бернарда Алба" и "Когато гръм удари". Те могат да се играят без никакъв проблем. Просто никакъв актьор не липсва.

Но пиесите "Дипломати" и "Всичко в градината", които съм предвидила тука, поставят един такъв момент - трябва да се връщат някои актьори и това са двама души: Стефчо Димитров трябва да се връща, за да играе тука при нас, и след това да отива обратно. Тука съм вписала в забележката. И за един спектакъл на "Градината". Аз съм го предвидила просто за боя, да не е за 12 дена да се играят три пиеси.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Правилно.

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: Трябва да си дойде Георги Гайтаников да играе в "Лес" и да се върне обратно.

Както съм подредила програмата, трябва да се реши дали това ще остане, дали тези две пиеси ще останат и дали по този ред, по който аз съм ги подредила - дали "Клопка" ще бъде първа като българска пиеса и след това "Лес" два пъти едно след друго, или ще стане някаква промяна.

След това дали ще има наистина последователни спектакли на "Лес" или ще се смесват.

И още един проблем - град Каварна ни кани също да играем, когато сме в Толбухин, да играем един спектакъл в Каварна. За да не ни затрудняват, предполагам, предлагат да играем дневно представление. Но според другаря Панков технически е неосъществимо. Затова може би е добре, ако се реши разбира се, да дадем още един ден в Толбухин, да играем една вечер в Каварна, всъщност да стоим там четири дни, където ще бъдем разбира се, и след това или да почнем по-рано турнето, или един ден покъс-

но да завършим или просто да няма почивен ден, както съм ги разпределила тука. Просто това трябва да се реши за Каварна.

Това е.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Един почивен ден ще икономисаме.

АЛЕКСАНДЪР ПАНКОВ: Ама ние, другарю директор, и без това нямаме почивен ден.

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: Дните на пътуването всъщност.

Все пак трябва да се има пред вид, че трима души от състава - Николай Николаев, Мария Стефанова и Виолета Гиндева - играят и в двете пиеси.

АЛЕКСАНДЪР ПАНКОВ: Аз бих предложил, говорили сме с др. Григоров, да тръгнем на 26-и - в почивния ден. В такъв случай ще може да се остане един ден в Каварна.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Правилно. Така да стане.

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: Но трябва да се играе и на 26-и вечерта, за да може да се изнегли напред един ден всичко и да играем и в Каварна. Ние правим сметка да пътуваме, вечерта да не играем и да започнем от другия ден.

АЛЕКСАНДЪР ПАНКОВ: То не ни пречи да играем вечерта. Пътуването се осъществява със самолет. Самолетът тръгва сутринта, цял ден актьорите имат възможност да починат там и вечерта може да се играе, за да имаме един ден в Каварна.

ОБАЕДАТ СЕ: В 8 часа сме там.

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: Но този ден трябва да се компенсира. Това е почивен ден.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Добре, ще се компенсира.

САВА ХАНЪМОВ: Като се върнат хората от турнето, ще се дадат по два почивни дни, които няма да влизат в отпуската.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Добре.

Друг някой иска ли думата?

ВИОЛЕТА ГИНДЕВА: Аз искам да кажа това. Това е лятно време и трябва да се има пред вид за хората, които ще пътуват за представлението, да се осигури самолет.

ОБАЩДАТ СЕ: Малко ще рискуваме.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Рисуваме малко, но няма как.

ВИОЛЕТА ГИНДЕВА: Те ще пътуват през деня на представлението. Ще трябва да има готовност, ако нещо стане, да се смени.

БАНЧО БАНОВ: Може да има на разположение кола.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ: Много е далече. Това са 8 часа.

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: Има два момента: той ще пътува на единия ден и на другия ден ще играе. Не е необходимо да пътува в деня на представлението.

ВИОЛЕТА ГИНДЕВА: Тука пише, че в деня на спектакъла ще пътува обратно.

САВА ХАШЪМОВ: Окръжните комитети на партията винаги ще могат да осигурят кола, която за шест часа ще дойде до София, ако се види, че до обед не може да излети самолет.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Разбира се. Окръжният комитет винаги ще осигури кола и за шест часа ще дойде.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Аз имам една молба. Преди представлението "Протокол на едно заседание", което е на 24 юни, събота, да се сложи още едно представление на "Протокол на едно заседание" след обед, където може и както може. Просто моля колегите и тези които решават, от които зависи. Това е за да може Ганчо Ганчев, който беше и готов, да влезе. Той беше готов. Просто нещата се затлачват и отиват натам, че всичко ще трябва да почне отначало. Едно следобедно представление. Там Мирски ще трябва да направи малко...

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: Не, то е свършено, премиерата е минала.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Не преди тази дата. Не вечер. Едно дневно, където и да е.

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: Но трябва вечерта да има друг спектакъл.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Естествено че трябва да има.

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: Дали е възможно технически.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ: А не може ли, другарю Филипов, в същия ден?

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Не е хубаво вече.

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: Аз искам да кажа за Георги Георгиев. Той до 10-и няма да играе.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: А бе другари, той до десети няма да играе пък снима! Тази работа не ми е ясна.

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: Него ще го оперират в понеделник.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Те ще го оперират, но сега снима.

Но трябва да се направи нещо за Ганчо Ганчев.

Аз предлагам да приключим, другарю директор. Просто ги моля, ако има възможност. Ако кажат, че няма - няма. Но е хубаво да стане.

САВА ХАШЪМОВ: Аз мисля, че може едно дневно представление да се сложи след премиерата.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Да. Да се види. Утринно да бъде.

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: Може да бъде утринно, защото няма да има репетиции.

САВА ХАШЪМОВ: Може.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Нищо че няма да бъде в събота или неделя. Може и друг ден.

НИКОЛИНА ЛЕКОВА: Ами че то даже може да бъде и в неделя на 25-и.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Ще се измисли.

КРЪСТЬО МИРСКИ: Аз искам да направя една забележка. Ние на датата на премиерата на "Сенки" ще сме готови, но не бива да губим репетиции, както се случва непрекъснато, по причини, които не зависят от никого. Сега в сряда тука в театъра ще имаме посещение. Репетицията на сцената отпада. Вярно, ние ще репетираме на малка сцена, но това не е пълноценна репетиция.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Другарю Мирски, Това посещение ще бъде около 15 минути в салона.

КРЪСТЬО МИРСКИ: Това е така, обаче сцената трябва да е празна. Ние този ден няма да имаме възможност за репетиции.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Може да се репетира.

КРЪСТЬО МИРСКИ: Така ни съобщиха.

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: Трябва нищо да няма в 11,15.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Е добре, ще се очисти в 11,15.

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА: Аз моля да проверите дали идването на шаха и шахинята остава във връзка със събитията в Иран.

ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Какви събития?

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА: Ами там има някакви вълнения и даже се говори за отлагане на пътуване на шахиншаха.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Значи ако няма, няма да има. Няма защо да проверяваме.

САВА ХАНЪМОВ: Ще направим почивка от 40 минути, другарю Мирски.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Разбира се и ще се разчисти на бърза ръка.

КРЪСТЬО МИРСКИ: Аз само по принцип казвам. Ако загубим някои репетиции, това не може да не ни се отрази нататък.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Съгласен съм. Не бива да се допуска такова нещо и няма засега никакви причини и в този ден също. Ще направите 40 минути почивка и после работата ще си върви.

КРЪСТЬО МИРСКИ: Защото в предишния ден трябва също в 11 и половина да свършим.

АЛЕКСАНДЪР ПАНКОВ: Понеже трябва да влезе нов актьор на мястото на др. Сърбов, ми се иска една репетиция, а пък "Арко Ирис" ни е много тежка за постройка, затова моля от 12 часа да прекрати др. Мирски.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Другарю Мирски?

КРЪСТЬО МИРСКИ: Ще прекратя, разбира се.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Извикай ги в 8 часа на репетиция.

КРЪСТЬО МИРСКИ: Боя се, че няма да дойдат.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Как няма да дойдат?! Всички ще дойдат в 8 часа.

САВА ХАНЪМОВ: Двамата с Николай ще дойдем в 8 часа.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Всички ще дойдат. Да се съобщи на всички, а ако не дойде някой, да ми се съобщи на мене.

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: То е в другата програма и сега ще го подчертая и ще помоля помощник-режисьора да съобщи лично на всички.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Подчертай го с червено.

Други проблеми има ли? Приключваме с тази точка.

По точка разни иска думата др. Ангелия Караkostова.

ТРЕТА ТОЧКА

Р А З Н И

АНГЕЛИЯ КАРАКОСТОВА: Имам една голяма молба към ръководството, ако това е възможно и здравословното състояние на Георги Георгиев-Гец позволява, на 20 май да играе той ролята на Черното когато ще гостува тука Диверханян.

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: Аз мога веднага да отговоря: в поне

делник го оперират. Значи не може.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Ясно, не може.

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА: Това е единият проблем.

Вторият проблем е следният. Много би ми се искало художественият съвет да гледа втория състав на "Дипломати", докато все още не е така напреднала работата, докато не са започнали толкова много да играят. В този смисъл - да се види и да се прецени тяхната работа.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Добре, ще се направи.

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: И аз искам да кажа нещо. По принцип преди няколко години се реши, когато има 50-и спектакъл, да няма специален афиш. Само от 100 или 150 нататък. Последния път на "Хъшове" направихме. Сега предстои 50-и спектакъл на "Големанов". Искам по принцип да се реши ще пускаме ли афиши на 50-ия спектакъл или не.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: "Деца на слънцето" кога навърши 100?

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: Стотното представление е на юни, на 6 юни мисля.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Тогава да се пусне.

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: Става дума на 50-ото представление да се пускат ли афиши или не?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Не, на 100-тното представление.

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА : Само на 100-тното. Добре.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Значи ще има художествен съвет за втория състав на "Дипломати". Др. Сава Хашъмов ще го води. Аз ще отсъствам.

АЛЕКСАНДЪР ПАНКОВ: Искам да попитам нещо, другарю директор. Моля да имам една твърда производствена програма за но-

вите пиеси.

И сега във връзка с "Всичко е свършено" два готови костюма режисьорът иска да отпаднат и да се работят други.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Един костюм само.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Ами ще отладат, другари. Директорът вчера говори и трябва да се спазва това.

АЛЕКСАНДЪР ПАНКОВ: Въпросът е във връзка с времето, с което разполагаме. Притеснени сме.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Няма как, ще го направят.

Приключваме.

/Заседанието бе закрито в 13,50 часа/

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

/Д. Фучеджиев/

СТЕНОГРАФ:

/Л. Лазов/

ГОСТУВАНЕТО НА НАЦИОНАЛНИЯ АКАДЕМИЧЕН
ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ" В МОСКВА
5-14 април 1978 г.

С гостуването си в Москва Националният академичен театър "Иван Вазов" имаше отговорната задача тържествено да закрие с първото си представление на "Дипломати" от Н. Драгова и П. Стефанов фестивала на драматическото изкуство на НРБ в Съветския съюз. Шестте гастролни спектакъла на театъра на сцената на новото здание на МХАТ по този начин излизаха извън рамките на театралните празници. Добърото и успешно представяне на театъра с "Дипломати", "Деца на слънцето" и "Големанов" превърнаха гастрол на театъра в естествено продължение на фестивалните дни и бяха посрещнати с повишения интерес на театралната общественост и публика.

Това бе третото поред гостуване на театъра в Москва след 1962 година с "Иван Шишман" на К. Зидаров, "Глас народен" на Г. Караславова, "Вражалец" на Ст. Л. Костов и през 1974 година с "Почивка в Арко Ирис" от Димитър Димов, "Тази малка земя" от Г. Джагаров и "Единственият свидетел" от А. и Н. Тур. Според оценката на редица отговорни другари от Министерството на културата на СССР, между които зам. министъра на културата К. Вонков, завеждащия Управление театри М. Чаусов, отговарящия по въпросите на българския театър и драматургия Вл. Шеховцев, референта за културните връзки с България Вл. Трякин имаме пълните основание да твърдим, че сегашният гастрол на театъра в Москва е най-успешният и най-достойно и убедително представи българското театрално изкуство, с което предизвика респекта и уважението на редица театрални специалисти и повишения интерес на публиката.

Пресконференцията по повод гостуването на театъра, орга

низирана от българското посолство беше масово посетена от представителите на московското радио и централния съветски печат, информационни съобщения за гастрол на театъра, излязоха:

1. "Театральная Москва", бр. 14 от 1978 година;
2. "Литературная газета" – 5 април 1978 година;
3. "Вечерняя Москва" – 6 април 1978 година;
4. "Советская культура" – 7 април 1978 година;
5. "Московская правда" – 7 април 1978 година.

Особено внимание в тези информации се обръщаше на факта, че това е най-старият сценичен колектив на България, на чиято сцена е работил ученикът на К. С. Станиславски и Вл. И. Немирович – Данченко – Н. О. Масалитинов. Изреждат се и имената на такива съветски режисьори като Н. Петров, Б. Захава, В. Бабочкин, Б. Ливанов, Г. Товстоногов, които са работили с трупата на нашия театър и специално се подчертава работата на А. Гончаров в "Биз" от М. Булгаков, постановка, с която театърът чествува 60-годишнината на Октомври.

В предварителните съобщения в пресата особено място се отделя на подбора на гастролния репертоар – "Дипломати" като пиеса от съвременни български автори, пиеса, посветена на 100-годишнината от освобождението на България от османско иго, "Големанов" от класика на българската комедиография Ст. Л. Костов /и двете постановки на режисьора Енчо Халачев/ и пиесата на М. Горки "Деца на слънцето", постановка на един от най-крупните български режисьори Ф. Филипов".

Съветското радио излъчи интервю с директора на театъра Д. Фучеджиев във връзка с гастролния репертоар и състава на трупата, а московската телевизия предаде монети от откриването на гастрол с приветствените думи на О. Ефремов от името на Общоруското театрално джужество и колектива на МХАТ и отговора на

директора на театъра Дико Фучеджиев.

От предварително подготвените за печат материали в съветската периодична преса беше публикувана информацията на София-прес изготвена от театъра. Поради затруднения с печатната база Госконцерт не успя да публикува изпратените анотации на пиесите "Дипломати" и "Големанов", които бяха поискани от театъра за издаването на програмата на гастролите. Не беше осъществено и публикуването на предварителни материали на кореспондентите в България на "Правда" - А.С. Крушинский, ТАСС - Вл. И. Бескременый и "Известия" - Н. Ал. Паниев.

ПЕРИОДИЧНИЯТ ПЕЧАТ ПО ВРЕМЕ НА ГАСТРОЛНИТЕ СПЕКТАКЛИ

С информации за гастролните спектакли излязоха:

1. "Труд" от 9 април 1978 година - "Три спектакли из Болгарии" със снимка от "Дипломати"
2. "Советская культура" - 11 април 1978 година - М. Норина /Э.Макарова/ - "Страстность публицистики" - кратка информация с оценъчен момент за "Деца на слънцето"
3. "Вечерняя Москва" - 12 април 1978 година - ТАСС, фотойнформация за "Дипломати" - "Участници спектакля отговарят на приветствие зрителей"
4. "Советская культура" - 14 април 1978 година - "Третья встреча" кратка информация с оценъчен момент за "Големанов" и снимка на Стефан Гецов
5. "Московский комсомолец" - Э. Макарова, "И снова в Москве"

През последните години Националният театър виеднократно и успешно представяше театралната култура на България на сцените на Белград, Берлин и Лайпциг, Москва и Ленинград, Букурещ, Варшава. Неговите спектакли високо са оценявани от чуждата критика предизвиквали са респект и уважение актьорските дарования, сценографските решения, режисьорските търсения. След последния гас-трол в Москва трябва специално да се подчертае преди всичко цялостния успех на театъра във всички пиеси от представения репертоар, факт, който предизвика спонтанен израз на уважение и респект от страна на специалисти и публика пред изкуството на неговия колектив.

Гостуването на театъра в Москва бе посрещнато с повишен интерес и внимание. Пресконференцията, организирана от българското посолство, беше посетена от многобройните представители на централния съветски печат и московското радио. Публикуваните съобщения в "Литературная газета", Советская култура", "Московская правда", "Вечерняя Москва", "Театральная Москва" отделяха специално внимание на факта, че това е най-старият сценичен колектив на България, свързан със здрави традиционни връзки с руската и съветска театрална култура. Подчертаваше се, че на негова сцена е работил ученикът на К. С. Станиславски и Вл. И. Немирович-Данченко - Н. О. Масалитинов. Изреждат се имената на такива съветски режисьори като Н. Петров, Б. Захава, Б. Бабочкин, Б. Ливанов, Г. Товстоногов, които саработили с трупата на нашия театър и специално се подчертава работата на А. Гончаров в "Бяг" на М. Булгаков, постановка, с която театърът чествува 60-годишнината на Октомври.

Театралният критик и специалист по българския театър

Елена Фалкович писа "За трети път Националният театър гастролира в СССР. Топлотата и вниманието, с което съветският зритель посреща спектаклите на най-добрия театър на братския народ, превръщат тези гастроли в събитие не само отговорно, но и радостно,"

С изключителен интерес от страна на московската публика, културна общественост и специалисти бяха посрещнати двата спектакъла на "Дипломати" от Н. Драгова и П. Стефанов, дело на режисьора з.а. Енчо Халачев. Живата и точна реакция на публиката, бурните аплодисменти по време на действието особено след сцената на отец Кирил в изпълнението на н.а. Георги Георгиев-Гец и продължителните скандирания при поклоните на артистите безспорно доказват горещия прием, на който се радваше най-новата сценична творба на театъра. Основен официалните лица и многобройната публика в залата присъстваха редица изтъкнати дейци на съветския театър – О. Ефремов – художествен ръководител на МХАТ, К. Ушаков – директор на МХАТ, А. Гончаров – художествен ръководител на академичния театър "Вл. Маяковский", Вл. Плучек – художествен ръководител на Театъра на Сатирата, Галина Волчок – режисьор на театър "Съвременник", писателите Александър Гелман, Михаил Вершинин, Юрий Трифонов и редица артисти от московските театри. Сред представителите на театралната критика бяха Лариса Солнцева, Вера Максимова, Ина Вишневская, Пономарьова, Елена Фалкович. Спонтанните и искрени поздравления след представлението, отправени към артистите и режисьора Е. Халачев, към сценотографа – Атанас Велянов, показаха, че съвременната гражданска тема на постановката е стигнала по един въздействащ, емоционален начин до специалисти и публика, че театърът е запознал съветския зритель с интересната художествена информация за важни исторически събития от миналото на нашия народ, в който Русия и руската дипломация изиграват огромна положителна роля и че пиесата на съвременните български автори Н. Драгова и П. Стефанов респектира с художествените си качества и богатата изразност не само българската,

Александър Гелман се радваше заедно с колектива на успеха на "Дипломати" " поднесе искрените си поздравления за интересното режисьорско решение и великолепната сценография. За актьорските изпълнения той каза: "Радваше ме успеха на всички мои приятели, от "Протокол на едно заседание". Видях в нова светлина Жоржета Чакърова, Рачко Ябанджиев, Щастлив съм, че Кабакчиев с моята лекарка след Батарцев започва така очарователно новата си кариера на създатели на "отрицателни герои". Неговият Солсбъри е мъдър, далновиден, артистичен и обаятелен и все пак драматически обречен в отрицателните задачи на политическата си мисия. Радвах се и на моя български Потапов - Георги Георгиев-Гец, който тук е монументален, даже баладичен и все пак по своему земен и селски."

Андрей Гончаров, чието мнение особено вълнуваше колектива, сподели: "Халачев виртуозно се справя седна изключително сложна сценична задача, каквато е постановката на тази пиеса и предлага интересни решения на основните мизансцени. За мен е гениално сценичното решение на пространството. В спектакъла има чудесни актьорски индивидуалности, точен типаж на образите".

Особено жива беше реакцията на публиката на умното и артистично изпълнение на Ванча Дойчева в ролята на Екатерина Игнатиева. Искам специално да подчертая това, защото при поклоните на сцената излезе с цветя разтреперана от вълнение жена - Магдалина Николаевна Игнатиева, правнучката на Н. П. Игнатиев. Тя поднесе цветята на българската актриса и благодари от името на цялото им семейство за заразителната и въздействаща актьорска игра, която е възкресила тяхната прабаба такава, каквато те познават от портретите и писмата.

В статията си "Отново в Москва", публикувана в "Московски комсомолец" Елеонора Макарова писа: "Спектакълът "Дипломати" /режисьор Енчо Халачев, художник Атанас Велянов/ художествено обобщава историческите събития от края на миналия век, разкрива

Нравствените позиции на представителите на европейските държави, ролята на руската интелигенция, на руската дипломация, застанала в защита на правата на угнетения български народ. Спектакълът се отличава с умелото преплитане в единно цяло на сухия език на документалните факти и поетическата метафора, историческата достоверност и емоционалната развълнуваност".

С изострен интерес и публика и специалисти очакваха спектакъла "Деца на слънцето" от Максим Горки в постановка на н.а. Филип Филипов. Само няколко дни преди да започне гастролът на Националния ни театър на сцената на МХАТ се състоя тържественото чествуване на 110 годишния юбилей на великия съветски писател. Изключително отговорна беше задачата да се играе от български артисти Горки на сцената на театъра, който създаде Горки като драматург.

Спектакълът премина с бурни аплодисменти по време на действието, които наградиха изпълнителските моменти на Л. Кабакчиев, В. Бахчеванова, Г. Георгиев - Гец, Р. Ябанджиев. Сред театралните специалисти и критици присъствуваха Афанасиев, Л. Солнцева, В. Максимова, Ал. Гелман, О. Ефремов, О. Табаков, В. Давидов, М. Анастасиева, И. Мирошниченко и много други, които на финала наградиха изпълнителите с викове "браво" и продължителни аплодисменти. Н.а. на СССР от МХАТ Варлен Давидов разказваше как в метрото се е събрала една въдторжена група от публиката на спектакъла, която през целия път е коментирала успеха на българските артисти в тази малко поставяна на московска сцена пиеса на Горки.

Точно в дните на гастрала на театъра излезе от печат трета книжка на съветското списание "Театр" с обзорната статия на М. Швидкой "София-Пловдив", в които подробно е острезена постановката на Филип Филипов. В нея между другото се казва; "Режисьорът Филип Филипов и художникът Кирил Неделчев изграждат върху сценичния кръг големия провинциален дом с колони и веранди, със заобикалящата го градина и служебни помещения. Този с вкус наре-

ден дом е последното убежище за своите обитатели... които с изплашено недоумение се вглеждат в живота на народа, изпълнен със сложни загадки и неподозирани за тях разкрития... Филип Филипов поставя един своеобразен трагифарс, който развенчава късогледството и безпомощността на известна част от руската интелигенция в навечерието на революцията... Въпреки острата сатиричност на отделните епизоди в спектакъла на театър "Иван Вазов" доминира епическата интонация, която позволява да се покаже и логиката на историята, и правдата на отделната личност... Могъщите сили на историята кръжат около дома на Протасови, заплашват да разрушат доброволното уединение на неговите обитатели. Животът с всичкиту ме земни противоречия нахлува в съдбата на героите и всеки от тях е подложен на изпит дали има правото да остане такъв какъвто е. В този сблъсък с живота се проявява човешката уникалност на Павел Протасов в изпълнението на Любомир Кабакчиев... Той вярва в способността си да помогне на хората, въпреки, че представите му за тях са твърде мъгляви и неясни. Тази вяра именно му позволява да запази онази "слънчевост", която в края на действието разгубват неговите близки... В неговата работа има висока актьорска култура, която само по себе си придава на образа, създаден от него, не само художествени качества: тя уедрява човешката личност на героя. "Обобщавайки впечатленията си от постановката М. Швидкой завършва; "За авторите на спектакъла е било важно не само да осмееят обитателите на Протасовия дом, но и да изявят истинската сложност на тяхната драма. И в това те безусловно са успели."

Вестник "Съветска култура" в отзива си за "Деца на слънцето" отбелязва, че режисьорът Филип Филипов все е опитал да погледне на героите от пиесата, на техния призрачен и илюзорен свят с ироническия поглед на съвременника, да разшири рамките на пиесата, да внесе мащабност на действието и да вложи в него голям социален заряд." В бележката на "Съветска култура" с ласкави отзиви се отбелязват изпълненията на В. Стойчев /Вагин/, В. Дойчева /Елена/, В. Бахчева-

нова /Мелания/, Г.Георгиев-Гец /Чепурной/ и Красимира Петрова /Лиза/ и особено място се отделя на работата на Л. Кабакчиев във Протаров, "където се разкриват нови страни от таланта и майсторството" на артиста. В заключителния абзац на постановката на "най-крупния български режисьор Филип Филипов" М. Норина отбелязва: "В спектакъла "Деца на слънцето" е изразена ярката политическа концепция на режисьора, който е почувствувал и изявил в Горки - политическа публицистика на най-високо художествено равнище

Представянето на Националния ни театър в Москва с "Деца на слънцето" беше едно сериозно творческо изпитание, от което колективът излезе с чест и с достойна защита на своето изкуство. Вестник "Московски комсомолец" нарича тази постановка "ярко доказателство на факта, че драматургията на великия руски писател дава днес огромни възможности за нов прочит".

Съветският критик Вера Максимова сподели след спектакъла: "За мен вашата постановка е изключително интересна с режисьорската си концепция не само за илюзиите на "децата на слънцето"-интелигентите, но и с тъмните сили, които крият в душите си слепите "деца на земята". В този смисъл специално икам да подчертая особения трагизъм, който носят изпълненията на Яков Трошин от Рачко Ябанджиев и на железаря Егор от Атанас Воденичаров. И още нещо ми направи изключително силно впечатление - тънкото, умно, съвременно изпълнение на Георги-Георгиев-Гец в Чепурной. Смело мога да кажа, че подобен Чепурной, с толкова съвременен трагизъм и с такова властно излъчване не съм гледала на наша сцена. В целия ансамбъл на постановката силно впечатление прави умението да си партнират в дуетните сцени - Кабакчиев и Бахчеванова, Бахчеванова и Георги Георгиев-Гец, Кабакчиев и Дойчева. Чувствува се онзи особен усет за градус на партньора, който се създава в продължение на години."

Може би най-голям зрителиски интерес и търсене на билети имаше при последните пастролни представления на постановката на "Големанов" от Ст. Л. Костов. И този интерес беше оправдан, защото специалисти и публика искаха да видят сценичната защита на едно "от най-големите драматически произведения на националната класика" на България. Московската публика се е срещнала с комедията на Ст. Л. Костов през 1971 година по време на гастрола на софийски Държавен сатиричен театър. Централният съветски печат в предварителните си съобщения за гостуването на театър "Иван Вазов" многократно подчертаваше, че за петдесетгодишната история на комедията на сцената на Националния театър това е третата редакция в постановката на режисьора Енчо Халачев и с изпълнението на Стефан Гецов в централната роля.

В препълнената зала и на двата спектакъла имаше десетки театрални дейци и изтъкнати актьори, а на заключителния спектакъл на "Големанов" присъствуваха около 40 артисти от всички поколения на МХАТ начело с най-старшата актриса на трупата н.а. А. Зуева, която заяви след това на срещата с колектива, : "След този спектакъл аз мога да стоя само права пред артистизма на българина".

"Комедията на Ст. Л. Костов "Големанов" отдавна е влязла в златния фонд на българската класика – пише Е. Макарова на страниците на вестник "Московски комсомолец" – Въпреки че пиесата на Костов в България има голяма сценична история театърът /режисьор Енчо Халачев художник Атанас Велянов/ я решава по новому, уедрява нейната обществено-политическа значимост, остро-сатирическа насоченост... В постановката на театъра е заложена важната идея, че големановци не се раждат сами, че тях ги създава обкръжаващото ги общество – цяла галерия от интриганти, изнудвачи и демагози, които са изобразени ярко в спектакъла. Сатирическият прицел на комедията, яркостта на образите, създадени от забележителните български артисти, прави спектакъла злободневен, позволява да се погледнат събитията от миналото с днешен поглед."

Съветският критик Елена Фалкович в разговор след първото

Представление на "Големанов" споделя: "Много добре познавам изкуството на театър "Иван Вазов" и помня добре всички негови гастроли на московска сцена. С особен интерес очаквах да видя "Големанов" и Стефан Гецов в главната роля. Аз помня неговия Шишман от 1962 година, който той пресъздаваше с ренесансова одухотвореност. Харесвам неговия Георги Димитров в "Наковалня или чук" – филм, който е популярен сред светските зрители. Но никога не съм гледала и не съм допускала, че този артист има комедийно очарование". Е. Макарова изрече изпълнението на Стефан Гецов в Големанов "великолепно"; "той като свита пружина, е изпълнен със скрита сила и напрежение". "Жаждата за власт кара това разбогатяло парвеню да се стреми напред, все по-близо до заветната цел, да не се спира пред нищо, докато някой по-ловък от него не го лишава от министерското кресло."

А. А. Гончаров в разговор с директора на театъра Д. Фучеджиев сподели, че може би е "твърде субективен, но според мене – каза той – това е най-добрия спектакъл, който показахте на Москва".

Много и високи са преценките на редица изтъкнати театрални дейци за постановката и играта на артистите в "Големанов". Бих искала да цитирам още само думите на критичката Лариса Солнцева, която каза: "Българските артисти с голяма любов играят и класическата и съвременната българска драматургия. А това значи, че театърът си има свой, самобитен път на развитие, това определя и неговата съвременна насоченост. Московската публика оцени високо изкуството на вашия Национален театър. Ние вече имаме свои любимци сред дашите артисти и винаги ще се радваме на срещи с мудесните Стефан Гецов и Виолета Бахчеванова, с артистизма на Ванча Дойчева, Асен Миланов, Маргарита Дупаринова, Кирил Кавадарков, Славка Славова. Образите, създадени от тях в "Големанов" ще се помнят дълго със своята яркост, пълнокръвност, художествена значимост",

Ако се опитаме да си отговорим, какво ново като самочув-

ствие донесе гастролът на театъра в Москва, то може би трябва да се посече на първо място дълбокото удовлетворение, за цялостното достойно представяне на театъра пред взискателната съветска публика и културна общественост. За преодоляването на езиковата бариера и за емоционалното художествено въздействие на спектаклите върху публиката не малко допринесе и великолепия синхронен превод, осъществен от Наталия Бардская и Владимир Смирнов, който позволяваше на московските зрители да следят всички нюанси в актьорското изпълнение. (

И трите гастролни спектакъла допринесоха за представянето и пропагандирането в Москва на съвременната българска театрална култура, затвърдиха традиционните дружески връзки и контакти между театралните дейци на двете страни, подчертаха идейно-художественото родство на изкуството на социалистическа България с това на съветската страна.
